

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gwasanaethau
DYDDIAD	28 Ionawr 2016
TEITL	Strategaeth Lletya Pobl Hŷn
PWRPAS	Craffu'r Strategaeth ddrafft
AWDUR	Arwel Wyn Owen Uwch Reolwr Tai Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

1. Cyd-destun

Mae llunio Strategaeth Lletya Pobl Hyn (atodiad 1) yn nod o fewn y Cynllun Strategol presennol a ffrwyth gwaith cydweithio gydag Adran Tai a Thîm Comisiynu o fewn Adran Oedolion, Llesiant ac Iechyd. Mae'r prosiect yn atebol i Fwrdd Lletya ac fel Bwrdd roeddynt yn awyddus i rannu rhai o brif negeseuon / flaenoriaethau er mwyn cael cytundeb ar y ffordd ymlaen .

Prif flaenoriaethau'r Strategaeth yw:

- Cefnogi unigolion i aros yn eu cartrefi cyn hired â phosib
- Canfod ardaloedd daearyddol penodol ble mae'n debygol y bydd galw uchel
- Sicrhau lletya addas i bobl hyn
- Sicrhau bod pobl hyn Gwynedd yn ymwybodol o'r opsiynau llety sy'n bodoli o fewn y Sir a bod gwybodaeth hygyrch ar gael

Mae trafodaeth wedi cymryd lle gydag Aelodau Cabinet yn ystod mis Mawrth i drafod prif negeseuon a blaenoriaethau'r Strategaeth a theimlwyd bod angen gwaith pellach ar yr ardaloedd sydd wedi eu hadnabod gyda'r dwyster uchaf o bobl hyn ac i argymhellion gael eu rhoi ymlaen er hwyluso trafodaeth maes o law.

2. Pwrpas yr adroddiad

Bwriad y papur hwn yw cyflwyno

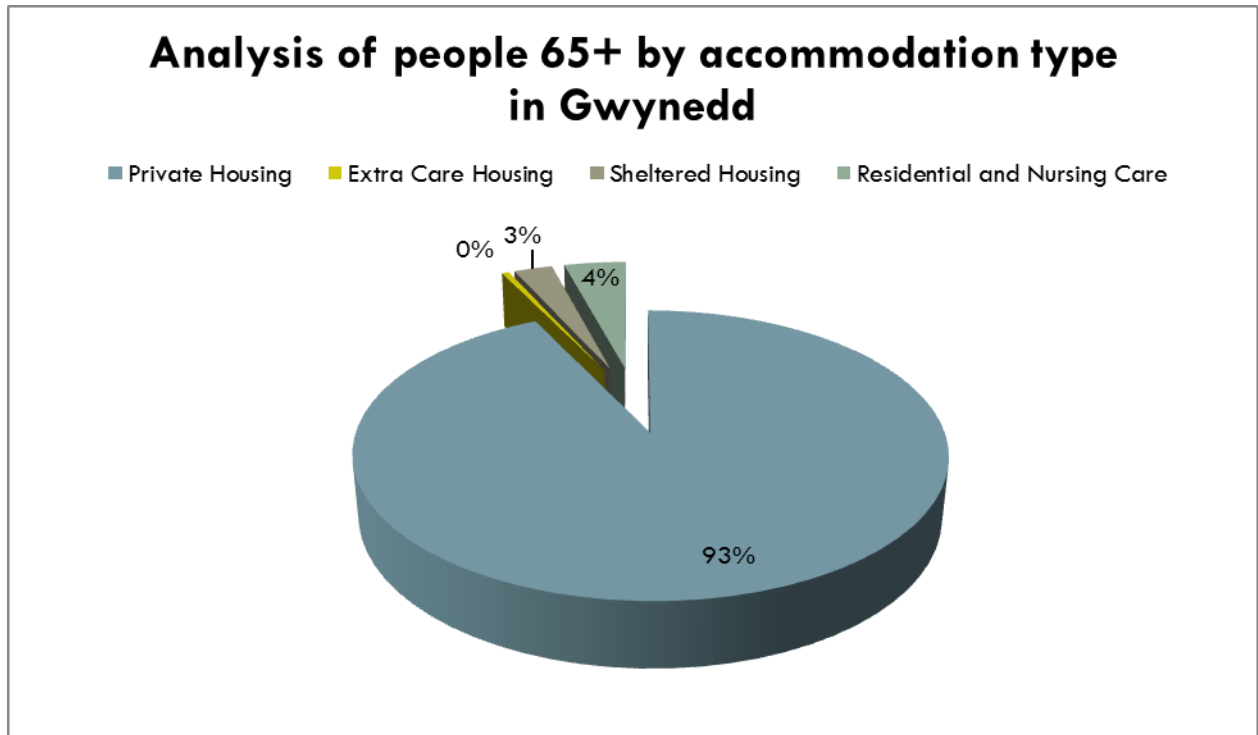
- yn fras, rhai o brif negeseuon a materion fydd yn ysgogi trafodaeth
- rhoi trosolwg o ffactorau sydd wedi eu hadnabod fel y prif ardaloedd gyda'r dwyster uchaf o bobl hyn ac argymhellion ar y ffordd ymlaen
- derbyn unrhyw sylwadau cyn eu bod y Strategaeth yn cael ei chyflwyno yn derfynol i'r Cabinet yn mis Mawrth

3. Prif negeseuon i'w hystyried

Gellir cyffredinolli rhai pwyntiau megis;

- disgwylir prif dwf mewn poblogaeth ymysg grŵp oedran 85
- bydd canran uchel o yn bobl hyn yn byw ar ben eu hunain

- mae'r ardaloedd yn tueddu i fod yn rhai arfordirol gyda nifer yn dewis ymddeol o fewn yr ardaloedd hyn heb gysylltiadau rhwydwaith cefnogaeth
- bydd cyfraddau dementia yn cynyddu ynghyd ag iselder a chyflwr pryder
- mae'r tabl isod yn nodi daliadaeth pobl hyn yn y Sir

- Mae 55% o ddefnyddwyr gwasanaeth yn cael gofal preswyl neu ofal nyrsio o fewn 5 milltir i'w cartref. Mae 88% wedi teithio llai na 15 milltir i ofal preswyl neu ofal nyrsio

4. Adnabod ardaloedd gyda'r dwyster uchaf

Er mwyn adnabod yr ardaloedd sydd gyda'r dwyster uchaf o bobl hyn mae nifer o ffynonellau data wedi cyfrannu at greu darlun cynhwysfawr o'r angen sydd yn bodoli yn yr ardaloedd hyn a'r tebygolrwydd o dueddiadau i'r dyfodol

Mae'r Papur Canfyddiadau yn nodi'r ardaloedd isod fel y rhai ag dwyster uchaf o bobl hyn:

- 1 Tywyn 1
- 2 Porthmadog Gorllewin
- 3 Aberdaron, Botwnnog a Thudweiliog
- 4 Aberdyfi, Brynchrug a Llanfihangel
- 5 Llanbedrog ac Abersoch
- 6 Llanbedr
- 7 Dyffryn Ardudwy
- 8 Menai, Caernarfon

Mae Atodiad 1 yn rhoi cynnig argymhellion bras o ran camau nesaf o ran gwaith pellach yn yr ardaloedd hyn:

- **Tywyn 1-** edrych i gynyddu darpariaeth tai gwarchod neu i gael darpariaeth tai gofal ychwanegol yn yr ardal
- **Porthmadog Gorllewin-** bydd darpariaeth tai gofal ychwanegol ar gael o 2017 ymlaen. Yn draddodiadol mae dibyniaeth wedi bod cartrefi preswyl a nyrsio sydd o fewn yr ardal
- **Aberdaron, Botwnnog a Thudweiliog-** edrych i hyrwyddo gwasanaethau ataliol a chefnogaeth yn yr ardal
- **Aberdyfi, Brynchrug a Llanfihangel-** edrych i hyrwyddo gwasanaethau ataliol a chefnogaeth yn yr ardal
- **Llanbedrog ac Abersoch** -a fyddai Tai Gofal Ychwanegol yn opsiwn gan glystyru plwyfi Aberdaron, Botwnnog a Thudweiliog fel un ardal?
- **Llanbedr** -ardal wledig sydd i weld yn cynnal ei hun
- **Dyffryn Ardudwy** -gwaith ailfodelu tai gwarchod gan CCG yn cymryd lle- cyfle i hyrwyddo model tai gwarchod
- **Menai, Caernarfon-** mae'n ardal sydd i weld yn gallu cynnal ei hun ac nid yw'n flaenoriaeth i'w dargedu

5 Rhai materion i'w trafod ymhellach:

Mae'r Strategaeth yn gosod cyfeiriad ar gyfer darpariaeth lletya pobl hyn yn y Sir a bydd yr adroddiad data yn ffurfio sylfaen ar gyfer creu datganiad sefyllfa fel bod cyflenwyr a phartneriaid yn gwybod yn glir beth yw ein hanghenion lletya i'r dyfodol.

Mae oblygiadau i'r hyn sydd yn cael ei osod fel cyfeiriad yn y Strategaeth sef; cynyddu cyflenwad o dai gofal ychwanegol, lleihau dibyniaeth ar ofal preswyl a chynyddu dewis i bobl allu cynnal eu hannibyniaeth o fewn eu cymunedau.

Mae'r Strategaeth hefyd yn gosod cynsail ar gyfer targedu ardaloedd penodol er mwyn adnabod datrysiadau fydd yn osgoi costau uwch i'r Cyngor o ran darpariaeth gofal yn y dyfodol. Mae oblygiadau ariannol yn ogystal i ddarparu Tai Gofal Ychwanegol pe byddai hyn yn cael ei adnabod fel opsiwn ar gyfer ardal benodol.

Mae'n wybyddus bod diffyg darpariaeth gofal preswyl a nyrsio yn y Sir ac mae llawer o ddarparwyr preifat yn cael trafferthion recriwtio mewn rhai ardaloedd a all yn ei dro osod pwysau ychwanegol ar wasanaethau mewnol Cyngor.

Gwelir cyfle yma i wneud y cyswllt gyda darpariaeth o dai addas, natur a math o wasanaethau o ran gofal a sut all y Cyngor ddylanwadu / siapio gofynion galw yn y dyfodol.

6 Camau nesaf

- I dderyn adborth ar gyfeiriad y Strategaeth gan y Pwyllgor Craffu
- Bod trafodaethau yn cymryd lle gyda'n prif bartneriaid megis tai ac iechyd i lunio cynllun gwaith cynhwysfawr yn fuan yn mis Chwefror
- Bod y Strategaeth yn cael eu mabwysiadu yn ffurfiol erbyn Mawrth 2016